

Lieta C-6/24

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2024. gada 4. janvāris

Iesniedzējtiesa:

Juzgado de Primera Instancia de La Coruña (Spānija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2023. gada 19. decembris

Prasītāja:

Abanca Corporación Bancaria, S. A.

Atbildētāja:

WE

Pamatlietas priekšmets

Maksājuma rīkojuma procedūra, kurā kredītiestāde pieprasa naudas parādu, kas radies no ar patērētāju noslēgta personiska vai nenodrošināta aizdevuma līguma.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Iespējama pirmstermiņa līguma izbeigšanas noteikuma atzīšana par netaisnīgu, ņemot vērā Padomes Direktīvu 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (OV 1993, L 95, 29. lpp.), kas ir maksājuma rīkojuma procedūrā izskatāmā parāda pieprasījuma pamatā. Tiesas judikatūras piemērošanas jomas interpretācija, atbilstoši kurai, lai pārbaudītu šādu noteikumu negodīgumu, ir jāizvērtē, vai valsts tiesībās ir paredzēti atbilstoši un efektīvi līdzekļi, kas patērētājam, uz kuru attiecas šis noteikums, ļauj novērst aizdevuma pirmstermiņa atmaksas sekas.

Prejudiciālie jautājumi

- 1 Vai klauzula par pirmstermiņa izbeigšanu, kas paredz iespēju izbeigt līgumu pirms termiņa vai izvairīties no līguma pirmstermiņa atcelšanas noteiktā termiņā, atbilst Padomes Direktīvas 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos 3. panta 1. punktam un 7. pantam, vai arī šādām tiesībām ir jābūt atzītām konkrētos valsts noteikumos?
- 2 Ja atbilde uz iepriekš minēto jautājumu ir apstiprinoša, kāds termiņš būtu piemērots?

Atbilstošās Savienības tiesību normas

Direktīvas 93/13 3. panta 1. punkts, 4. panta 1. punkts un 7. panta 1. punkts.

Tiesas spriedumi, kas minēti lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāstā.

Atbilstošās valsts tiesību normas

A) Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios [Vispārīgais likums par patērētāju un lietotāju aizsardzību]

Ar Real Decreto Legislativo 1/2007, de 16 de noviembre, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios y otras leyes complementarias [Karaļa 16. novembra Leģislatīvais dekrēts Nr. 1/2007, ar kuru pieņem Vispārīgā likuma par patērētāju un lietotāju aizsardzību pārstrādāto redakciju un citus papildu likumus, BOE Nr. 287, 2007. gada 30. novembris, 49181. lpp.] tika apstiprināts Ley 26/1984, de 19 de julio, General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios [1984. gada 19. jūlija Vispārīgā likuma Nr. 26/1984 par patērētāju un lietotāju aizsardzību] pārstrādātais teksts.

Saskaņā ar pārstrādātā teksta 82. pantu, kas apstiprināts ar Karaļa leģislatīvo dekrētu 1/2007:

“1. Par negodīgiem tiek uzskatīti visi līguma noteikumi, kas nav savstarpēji apspriesti, un visas tādas darbības, kurām nav dota skaidra piekrišana, kas pretēji labticīguma prasībām rada būtisku nesamērīgumu līgumā noteiktajās pušu tiesībās un pienākumos, kaitējot patērētājam un lietotājam.

[..]

3. Līguma noteikuma negodīgumu novērtē, ņemot vērā preču vai pakalpojumu raksturu, attiecībā uz ko līgums noslēgts, un atsaucoties uz visiem apstākļiem

līguma slēgšanas brīdī, kas ar to bijuši saistīti, kā arī visiem pārējiem līguma noteikumiem vai citu līgumu, no kā tas ir atkarīgs.

4. Neraugoties uz iepriekšējos punktos minēto, katrā ziņā negodīgi ir tādi noteikumi, kuri atbilstīgi 85.–90. pantā paredzētajam:

- a) piesaista līgumu pārdevēja vai piegādātāja gribai,
- b) ierobežo patērētāja un lietotāja tiesības,
- c) nosaka līgumā savstarpīguma trūkumu,
- d) uzspiež patērētājam un lietotājam nesamērīgas garantijas vai nepamatoti uzliek viņam pierādīšanas pienākumu,
- e) ir nesamērīgi saistībā ar līguma noslēgšanu un izpildi vai
- f) ir pretrunā kompetences noteikumiem un spēkā esošajiem tiesību aktiem.”

B) Ley de Enjuiciamiento Civil (LEC) [Spānijas Civilprocesa likums (SCL)]

Attiecībā uz maksājuma rīkojuma procedūru 2000. gada 7. janvāra *Ley 1/2000 de Enjuiciamiento Civil* [Likuma 1/2000 par Civilprocesa kodeksu] 815. panta 4. punktā ir noteikts:

“Ja prasījums ir balstīts uz līgumu, kuru ar patērētāju vai lietotāju ir noslēdzis uzņēmējs, pārdevējs vai piegādātājs, tiesas sekretārs pirms maksājuma rīkojuma izdošanas informē par to tiesu, lai tā var izvērtēt noteikuma, kurš ir pieteikuma pamatā vai kurā ir noteikta maksājamā summa, iespējamo negodīgumu.

Tiesa pēc savas ierosmes pārbauda, vai kādu no noteikumiem, kuri ir pieteikuma pamatā vai kuros ir noteikta maksājamā summa, var uzskatīt par negodīgu. Ja tā uzskata, ka kādu no noteikumiem var kvalificēt kā negodīgu, tā uzklausa puses piecu dienu laikā. Pēc to uzklaušanās tā atrisina lietu un izdod rīkojumu piecu nākamo dienu laikā [..].”

Saskaņā ar **693. panta 3. punktu** nodaļā par īpašiem izpildes nosacījumiem attiecībā uz hipotēkām vai ieķīlātu īpašumu ir iespējama lēmuma par daļām maksājama parāda samaksas avansā “atcelšana”, bet tikai saistībā ar piedziņu no hipotēkām vai ieķīlāta īpašuma un ar nosacījumu, ka šis īpašums ir parādnieka pastāvīgā dzīvesvieta. Tajā pašā pantā, atsaucoties uz 2019. gada 15. marta *Ley 5/2019 reguladora de los contratos de crédito inmobiliario* [Likuma 5/2019 par hipotekārā kredīta līgumiem] 24. pantu, ir noteikts, kā un no kādas nesamaksātās summas ir iespējama pirmstermiņa dzēšana. Šis tiesiskais

regulējums par šādām minimālajām robežvērtībām attiecas tikai uz hipotekārajiem kredītiem, bet ne uz personīgajiem vai nenodrošinātajiem kredītiem.

C) Tribunal Supremo [Augstākā tiesa] spriedumi, kas minēti lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāstā

Īss pamatlīetas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 3 Strīda puses – kredītiestāde un patērētāja – 2022. gada 5. jūlijā noslēdza aizdevuma līgumu 10 600 EUR apmērā, kas bija jāatmaksā 60 ikmēneša maksājumos 231,53 EUR apmērā, kurus veido pamatsumma un atlīdzības procenti, ar galīgo atmaksas termiņu 2027. gada 1. augustā.
- 4 Šajā līgumā bija ietverts 13.^a vispārīgais nosacījums, kurā ir noteikts:

“NOREGULĒJUMS: Saskaņā ar šo līgumu uzņemto saistību neizpilde piešķir IESTĀDEI tiesības izbeigt aizdevumu priekšlaicīgi un pieprasīt nekavējoties gan pamatsummas, gan iekavētās un nesamaksātās, kā arī citu tai pienākošos summu atmaksu šādos gadījumos: 1.- Maksājuma neveikšanas gadījumā, ja vienlaicīgi ir izpildīti šādi nosacījumi: a) AIZDEVUMA ŅĒMĒJAM ir jāatmaksā daļa no aizdevuma pamatsummas vai procentiem, b) maksājamo un nesamaksāto maksājumu summa atbilst vismaz: (i) trim procentiem no piešķirtā aizdevuma, ja saistību neizpilde iestājas aizdevuma termiņa vidusposmā, (ii) septiņiem procentiem no piešķirtā aizdevuma, ja saistību neizpilde iestājas aizdevuma termiņa otrajā pusē; c) aizdevējs ir pieprasījis maksājumu no AIZDEVUMA ŅĒMĒJA, piešķirot tam vismaz viena mēneša laiku saistību izpildei un brīdinot, ka to neizpildes gadījumā tiks pieprasīta pilna aizdevuma atmaksa [..]”.
- 5 Pamatojoties uz šo noteikumu, kredītiestāde 2023. gada 1. septembrī izbeidza aizdevuma līgumu un 2023. gada 13. oktobrī, iesniedzot prasību par maksājuma rīkojumu iesniedzējtiesā, pieprasīja šādas summas ar attiecīgu pamatojumu: a) atlikušais aizdevums: 8776,33 EUR; b) nesamaksātais aizdevums: 1148,20 EUR un c) nesamaksātie likumiskie procenti: 702,85 EUR.

Pamatlīetas pušu galvenie argumenti

- 6 Kredītiestāde norāda, ka aizdevuma ņēmēja rīcībā esošais viena mēneša termiņš maksājuma pieprasījuma izpildei ir priekšnoteikums, lai pieņemtu lēmumu par pirmstermiņa atmaksu, nevis iespēja pēc tā paziņošanas.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 7 Iesniedzējtiesa uzskata, ka, pamatojoties uz valsts un Savienības judikatūru (*Tribunal Supremo* 2020. gada 9. jūnija spriedums 273/2020, 2008. gada 4. jūnija

spriedums 506/2008, 2021. gada 15. novembra spriedums 788/2021 un 2023. gada 28. februāra spriedums 331/2023, kā arī Tiesas 2013. gada 14. marta spriedums C-415/11, *Aziz*, un 2017. gada 26. janvāra spriedums C-421/14, *Banco Primus*) un Spānijas tiesībām, pirmstermiņa izbeigšanas noteikumi paši par sevi nav spēkā neesoši, bet tie var būt negodīgi atkarībā no to formulējuma. Iesniedzējtiesa norāda, ka judikatūrā paredzētie kritēriji, lai noteiktu, vai šādi noteikumi ir negodīgi, ir vienādi neatkarīgi no tā, vai aizdevums ir hipotekārais kredīts vai personisks aizdevums (kā šajā lietā).

- 8 Proti, atbilstoši Tiesas 2013. gada 14. marta sprieduma *Aziz* (C-415/11) 73. punktam attiecībā uz hipotekāro aizdevumu:

“It īpaši, runājot par, pirmkārt, ilgtermiņa līgumos ietverto noteikumu par līguma pirmstermiņa izbeigšanu parādnieka saistību neievērošanas noteiktā laikposmā dēļ iesniedzējtiesai [...] tostarp ir jāpārbauda [...], [i)] vai pārdevēja vai piegādātāja iespēja pieprasīt visas aizdevuma summas atmaksu ir atkarīga no tā, ka patērētājs nav izpildījis vienu no saviem pienākumiem, **kam ir būtiska nozīme** attiecīgajās līgumattiecībās, [ii] vai šī iespēja ir paredzēta gadījumos, kad šādai **līguma neizpildei ir pietiekami nopietns raksturs** attiecībā pret aizdevuma ilgumu un summu, [iii] vai šī iespēja ietver **atkāpi no attiecīgajā jomā piemērojamajām tiesību normām** un [iv)] vai **valsts tiesībās ir paredzēti adekvāti un efektīvi līdzekļi**, kas ļautu patērētājam, kam tiek piemērots šāds līguma noteikums, novērst šīs aizdevuma atmaksas pieprasīšanas sekas.”

- 9 Šie kritēriji tika apstiprināti ar Tiesas 2017. gada 26. janvāra spriedumu *Banco Primus* (C-421/14), Tiesai 67. punktā piebilstot, ka “starp komersantu un patērētāju noslēgta līguma noteikuma iespējami ļaunprātīgā rakstura vērtējums [...] ir jāveic [...], atsaucoties uz visiem apstākļiem līguma slēgšanas brīdī”.
- 10 Savukārt Tiesas 2022. gada 8. decembra sprieduma *Caisse régionale de Crédit mutuel de Loire-Atlantique et du Centre Ouest* (C-600/21) 35. punktā ir precizēts, ka iepriekš minētie līguma noteikuma negodīguma novērtēšanas kritēriji nav jāuzskata “ne par kumulatīviem, ne par alternatīviem, bet ir uzskatāmi par tādiem, kas ir daļa no apstākļu kopuma, kuri ir saistīti ar attiecīgā līguma noslēgšanu, un ko valsts tiesai būtu jāizvērtē”.
- 11 Iesniedzējtiesa uzskata, ka pamatlietā izskatāmais pirmstermiņa atmaksas noteikums atbilst nosacījumiem i) “būtiska pienākuma pārkāpums”, jo aizdevuma atmaksa ir būtisks aizdevuma līguma pienākums, un ii) “pārkāpums ir pietiekami nopietns”, jo savlaicīgi nesamaksātā summa pārsniedz noteiktu robežu [kas noteikta 2019. gada Likuma 5/2019 24. panta 1. punkta b) apakšpunkta ii) daļā].
- 12 No otras puses, iesniedzējtiesai ir šaubas par citu judikatūras prasību, proti, par Tiesas prasību, ka ir jābūt mehānismiem, kas ļauj patērētājam izvairīties no pirmstermiņa samaksas. Tādējādi iesniedzējtiesa saprot, ka papildus iepriekš minētajai i) un ii) prasībai ir nepieciešams, lai tiktu izpildīta prasība iv) proti, ka valsts tiesībās ir paredzēti atbilstoši un efektīvi līdzekļi, kas ļauj patērētājam, uz

kuru attiecas šī noteikuma piemērošana, novērst aizdevuma pirmstermiņa samaksas sekas, vai – saskaņā ar *Tribunal Supremo* 2015. gada 23. decembra spriedumu 705/2015 un 2016. gada 18. februāra spriedumu 79/2016 – ka patērētājam ir iespējams izvairīties no tā piemērošanas, veicot rūpīgus korektīvus pasākumus.

- 13 Šajā ziņā tiek norādīts, ka Spānijas procesuālajā kārtībā (Spānijas Civilprocesa likuma 693. panta 3. punkts) pirmstermiņa samaksas “atcelšana” ir atļauta tikai ļoti ierobežotos gadījumos (tikai lietās saistībā ar hipotēkām vai ieķīlātajiem īpašumiem un gadījumos, kad atsavinātais īpašums ir aizdevuma ņēmēja pastāvīgā dzīvesvieta). Tādējādi iesniedzējtiesa uzskata, ka visos citos gadījumos – tāpat kā šajā lietā, kurā aizdevuma līgums nav nodrošināts ar hipotēku un summa tiek pieprasīta, izmantojot maksājuma rīkojuma procedūru, – Tiesas prasība par to, ka patērētāja rīcībā ir jābūt līdzekļiem, lai apturētu vai novērstu aizdevuma pirmstermiņa samaksu, nevar tikt izpildīta.
- 14 Iesniedzējtiesai rodas šaubas par to, vai, lai izpildītu prasību par šāda “līdzekļa” esamību un lai novērstu minētā noteikuma negodīgumu, ir nepieciešams, lai atcelšanas iespēja būtu paredzēta **tiesību normās** (iepriekš minētajos Tiesas spriedumos ir runa par “**valsts tiesībām**”, kas saskaņā ar Direktīvas 93/13 7. panta 1. punktu varētu nozīmēt, ka šāds līdzeklis jāparedz dalībvalstīm), vai arī ir pietiekami, ja šis līdzeklis tiek paredzēts **paša līgumā**. Citiem vārdiem sakot, ja noteikumā par pirmstermiņa samaksu patērētājam ir ļauts atcelt jau paziņoto pirmstermiņa samaksu vai novērst tās iestāšanos, ja vien patērētājs noteiktā laikā veic pieprasītās summas samaksu, vai ar to pietiek, lai tiktu izpildīta judikatūrā noteiktā prasība? Apstiprinošas atbildes gadījumā iesniedzējtiesa lūdz sniegt norādījumus par to, kāds termiņš būtu piemērots maksājuma veikšanai.